

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

МАУП

Кафедра медичної і клінічної психології

Затверджую
Директор ННПІСН

Я.М. Раєвська

2024 р.

Схвалено на засіданні кафедри
психології

Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри І. С. Клименко

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія та напрямки сучасної психотерапії

спеціальності: 225 Медична психологія
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня другий (магістерський)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми: 225 Медична психологія
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації: Медична психологія
(за наявності) (назва спеціалізації)

Київ МАУП 2024

Розробник (-и) силябусу навчальної дисципліни:

Коняєва Лілія Дмитрівна, кандидат психологічних наук, викладач кафедри медичної і клінічної психології

Силябус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри медичної і клінічної психології

Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри _____ І. С. Клименко
(підпис)

Силябус погоджено з гарантом (керівником) освітньої програми

225 Медична психологія

(назва освітньої програми)

16.10.2024 р.

Керівник (гарант) освітньої програми _____
(підпис)

Силябус перевірено

_____. _____. 20____ р.

Заступник директора _____ Т.В. Нич
(підпис)

Пролонговано:

на 20____/20____ н.р. _____ (_____) (ПІБ), «____» ____ 20____ р., протокол № ____
(підпис)

на 20____/20____ н.р. _____ (_____) (ПІБ), «____» ____ 20____ р., протокол № ____
(підпис)

на 20____/20____ н.р. _____ (_____) (ПІБ), «____» ____ 20____ р., протокол № ____
(підпис)

на 20____/20____ н.р. _____ (_____) (ПІБ), «____» ____ 20____ р., протокол № ____
(підпис)

ПрАТ “ВНЗ “Міжрегіональна Академія управління персоналом”
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук
Кафедра медичної і клінічної психології

Назва дисципліни	Історія та напрямки сучасної психотерапії
Викладач (-і)	Коняєва Лілія Дмитрівна
Портфоліо викладача (-ів)	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/imvsn/kafedra-psihologi/konyaeva-liliya-dmitrivna.html
Контактний тел.	+38-(050)-168-33-96
E-mail:	koniaeva_l@ukr.net
Сторінка дисципліни на сайті	
Консультації	

1. Коротка анотація до дисципліни. Дисципліна «Історія та напрямки сучасної психотерапії» є обов’язковою, орієнтованою на засвоєння студентами матеріалу, що стосується змісту, процесу становлення та розвитку основних напрямків сучасної психотерапії, їх методів, технік, значення для науки та практики медичної психології. Вона розроблена з урахуванням вимог щодо вдосконалення підготовки майбутніх лікарів-психологів на основі успішного пізнання різноманітних аспектів теорії та практики сучасних напрямків психотерапії.

2. Мета: формування у студентів уявлення про зміст та історію розвитку психотерапії і різних її напрямків; засвоєння студентами принципів надання психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідних напрямках; формування у студентів бажання вдосконалювати знання з психотерапії та розвиток психотерапевтичної культури, фахових компетенцій, системи професійних знань, умінь і практичних навичок, що складають основу майбутньої професійної діяльності лікаря-психолога.

Завдання:

- 1) сформувати у студентів уявлення про історію розвитку, сутність та основну проблематику психотерапії, а також про її місце і роль в сучасній психологічній практиці;
- 2) з’ясувати зміст основних сучасних напрямків психотерапії, умов їх становлення і розвитку;
- 3) сформувати у студентів систему психотерапевтичних знань стосовно базових психотерапевтичних технік та стратегій, які використовуються у різних сучасних напрямках психотерапії;
- 4) сформувати у студентів практичні навички і вміння використання сучасних методів психотерапії у професійній діяльності психолога;
- 5) сприяти розвитку усвідомлення переваг тих чи інших методів, спрямованих на відновлення психічного благополуччя особистості.

Академічна доброчесність. З метою реалізації державної політики у сфері якості освіти дотримуватись зазначених в «Кодексі академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» основних принципів та фундаментальних цінностей академічної доброчесності та етики академічних взаємин.

Орієнтувати студентів на дотримання принципів академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах при написанні самостійних, реферативних та модульних контрольних робіт з дисципліни. Сприяти формуванню у студентів навичок коректної роботи з літературними джерелами та адекватного посилання на них у процесі виконання ІНДЗ.

3. Формат курсу: очний (offline)

4. Програмні результати навчання (інтегральні, фахові компетентності):

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності	Оцінювання
Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми медичної психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій характеризується невизначеністю умов і вимог.	Частково, в аспекті виконання завдань, передбачених професійною діяльністю за спеціалізацією освітньої програми	Підсумкове (екзамен)
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Підсумкове (екзамен)
Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Підсумкове (екзамен)
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль) підсумкове (екзамен)
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність до збирання та критичного опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність до вибору оптимальних методів та проведення клінічної / психологічної діагностики пацієнта	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність до використання науково верифікованих методів та технік, використання моно- і комбінованих схем комплексного лікування із застосуванням елементів доказових методів психотерапії	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, рубіжне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність до психопрофілактики серед людей груп ризику, психодіагностики,	Повністю. Співвідноситься з метою	Поточне, рубіжне (модульний контроль),

психокорекції та лікування хворих соматичного і психічного профілю спільно з відповідними лікарями-спеціалістами, психологічної реабілітації із застосуванням спеціальних методик	курсу	підсумкове (екзамен)
---	-------	----------------------

5.
Трива-
лість
курсу:
60

годин (2 кредитів ЄКТС), з них: 30 годин аудиторної роботи, 30 годин самостійної роботи, екзамен – 2 години.

6. Статус дисципліни: *обов'язкова*

7. Пререквізити: Курс «Історія та напрямки сучасної психотерапії» (для медичних психологів) є складовою частиною дисциплін фахового циклу нормативного блоку, його вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки висококваліфікованих фахівців - магістрів медичної психології, зокрема опанування системою знань про психотерапію психічних процесів і станів.

8. Структура навчальної дисципліни:

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 «Психотерапія як професійна діяльність»							
Тема 1. Предмет, завдання та історія розвитку психотерапії	8	2	-	2	-	-	4
Тема 2. Методи психотерапії та етичні принципи психотерапевта	7	2	-	1	-	-	4
Модульний контроль	1	-	-	1	-	-	-
Разом	16	4	-	4	-	-	8
Змістовий модуль 2 «Основні напрямки сучасної психотерапії та історія їх становлення»							
Тема 3. Психодинамічний напрямок у психотерапії	10	2	-	2	-	-	6
Тема 4. Екзистенційно-гуманістичний напрямок у психотерапії	8	2	-	2	-	-	4
Тема 5. Когнітивно-поведінкова психотерапія	8	2	-	2	-	-	4
Тема 6. Наративна та позитивна психотерапія.	8	2	-	2	-	-	4
Тема 7. Групова психотерапія та арт-терапія	8	2	-	2	-	-	4
Модульний контроль	2	-	-	2	-	-	-
Разом	44	10	-	12	-	-	22
Усього	60	14	-	16	-	-	30

9. Технічне й програмне забезпечення/обладнання. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, конференц-зали, бібліотека. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi. Програми та сервіси для перевірки оригінальності текстів (Plagiat, Antiplagiat, Unicheck). Ознайомитися з наявними в Академії програмами та сервісами можна корп. № 24: *Ігнатченко Анатолій Андрійович*.

10. Політика курсу: вивчення дисципліни «Історія та напрямки сучасної психотерапії» передбачає дотримання принципів академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах. Презентації, реферати та доповіді мають бути авторськими і оригінальними.

Відвідування занять є обов'язковою складовою оцінювання, за яку нараховуються бали. Клімат в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної взаємодії.

Завдання повинні виконуватись у встановлені терміни. Порушення термінів без поважних причин призводить до зниження оцінки (25% від можливої максимальної кількості балів). Відпрацювання пропущених занять можливе під час самостійної підготовки та консультацій викладача.

11. Зміст дисципліни: курс складається з двох змістових модулів. Кожен модуль, у свою чергу, складається з лекційної та практичної частин (див. навчально-методичну карту дисципліни в додатку):

- **Змістовий модуль 1. «Психотерапія як професійна діяльність»** (лекційні теми 1–2, семінарські теми 1–2);
- **Змістовий модуль 2. «Основні напрямки сучасної психотерапії та історія їх становлення»** (лекційні теми 3–7, семінарські теми 3–7).

12. Форми і методи навчання.

Основними видами навчальних аудиторних занять є **лекції, практичні заняття, консультації**.

При викладанні **лекційного матеріалу** передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-бесіди, лекції з елементами візуалізації.

Лекція-бесіда передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією, дозволяє привернути увагу студентів до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Студенти мають можливість обмірковувати поставлені питання, оцінювати рівень своєї підготовки, навчитися самостійно формулювати висновки.

Лекція з елементами візуалізації включає візуальну форму подачі частини лекційного матеріалу за допомогою технічних засобів навчання. Читання такої лекції зводиться до розгорнутого викладення лекційного матеріалу з коментуванням викладачем візуальних матеріалів, що переглядаються.

При проведенні **практичних занять** передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як публічні виступи з доповідями, дискусія, словникові роботи, кейс-завдання, робота у малих групах, рольові ігри.

Студенти працюють з інформацією самостійно, зокрема з використанням мережі Інтернет (див. *рекомендовану літературу*), під час занять виконують усні та письмові завдання, виступають з доповідями і презентаціями, що можуть готуватися у групі чи індивідуально, моделюють поведінку у конкретних професійних ситуаціях, засвоюють основну термінологію за кожною темою (словникова робота).

13. Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних

•досягнень злобувачів вищої освіти у Прат «ВНЗ «МАУП» (<https://drive.google.com/file/d/1ENRncPY-dU2qLke7awVKnIOdfG88Hg8D/view>).

Система оцінювання навчальних досягнень

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	5	5
Відвідування семінарських занять	1	–	–	–	–
Відвідування практичних занять	1	2	2	6	6
Відвідування лабораторних занять	1	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	-	-	-	-
Робота на практичному занятті	10	2	20	6	60
Лабораторна робота (в тому числі допуск,	10	–	–	–	–

виконання, захист)					
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	8	40
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	1	30
Разом			69		166
Максимальна кількість балів:	235				
235:100=2,35. Студент набрав Х балів; Розрахунок: Х: 2,35 = загальна кількість балів					

14. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання.

Під час вивчення курсу виконуються 2 *самостійні роботи*.

Самостійна робота 1 (змістовий модуль 1).

1. Порівняйте медичну та психологічну моделі психотерапії.
2. Розмежуйте поняття психотерапія та психологічне консультування.
3. Обґрунтуйте важливість дотримання етичних принципів психотерапевта.
4. Розкрийте суть метафоричної комунікації як універсальної психотерапевтичної процедури та її роль в психотерапевтичному процесі.

Самостійна робота 2 (змістовий модуль 2).

1. Порівняйте підходи індивідуальної психотерапії А. Адлера та психоаналізу З. Фрейда у цілях, техніках та ставленні психотерапевта до клієнта.
2. Поясніть, як ви розумієте наступні твердження:
 - «Порада несе приховане повідомлення про те, що клієнт некомпетентний або неадекватний. Це робить його менш впевненим і більш залежним від допомоги» (К.Роджерс).
 - «Якщо я нічого не нав'язую людям, вони стають самі собою» (К.Роджерс).
 - «Якщо в житті є смисл, то має бути смисл і у стражданні. Страждання – невід'ємна частина життя, як доля і смерть. Без страждання і смерті людське життя не може бути повним» (В.Франкл).
3. Поясніть з позиції гештальт-терапії, чому незавершений гештальт може стати причиною психологічних проблем.
4. Опишіть причину виникнення неврозів за А. Беком та основні техніки його когнітивної психотерапії.
5. Визначте характер стосунків терапевт–клієнт у поведінковій терапії.
6. Охарактеризуйте ключові техніки наративної психотерапії. Що таке наратив?
7. Розкрийте суть, основну мету та завдання психодрами Я. Морено як психотерапевтичного методу.
8. Розмежуйте такі види арт-терапії як бібліотерапія та казкотерапія.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів.

Кожне питання, що включено в кожну самостійну роботу за відповідним змістовним модулем, оцінюється у діапазоні від 0 до 5 балів.

- змістовність – 3 бали;
- відповідність темі і стилю оформлення – 2 бали.

Максимально можливий бал самостійної роботи 1 (за 1 змістовним модулем) – 20 балів; самостійної роботи 2 (за 2 змістовним модулем) – 40 балів.

15. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування.

Студентам пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань.

Види тестових завдань:

- З вибором однієї правильної відповіді з наведених варіантів;
- З вибором кількох правильних відповідей;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень.

Максимальна кількість балів - 25 балів.

16. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Екзамен.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Історія та напрямки сучасної психотерапії» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основі якої – принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види контролю.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

ЗАГАЛЬНА ПІДСУМКОВА ОЦІНКА (в балах) = результати поточної роботи + результати екзамену/2.

17. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю (див. Робоча навчальна програма дисципліни. п. 6.2).

18. Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

19. Рекомендовані джерела (література):

Основна (базова) література

1. Бек Джудіт С. Когнітивно-поведінкова терапія: основи та практика. К.: Науковий світ. 2023. 460 с.
2. Каліна Н. Ф. Психотерапія. Підручник. К. : Академвидав, 2010. 288 с.
3. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії: навч. посібник. Дрогобич : Посвіт, 2015.
4. Кошова І. В., Литовченко Н. Ф. Психотерапія: навч.-метод. посібн. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 113 с.
5. Мушкевич М. І. Основи психотерапії : навч. посіб / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна; за ред. М. І. Мушкевич. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с.
6. Фон Шліппе А., Швайцер Й. Системна психотерапія та консультування. Львів : ВНТЛ-Класика, 2004. 320 с.

7. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог в концтаборі. Харків: Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2020. 160 с.
8. Фройд З. Вступ до психоаналізу. Вид-во: КСД, 2015.
9. Gaztambide D. J.A People's History of Psychoanalysis: From Freud to Liberation Psychology. 2019. 270 p.
10. History of Psychotherapy: Continuity and Change / by John C. Norcross (Editor), Gary R. VandenBos (Editor). Donald K. Freedheim (Editor). American Psychological Association; Second edition. 2010. 802 p.
11. Skottun G., Krüger Å. Gestalt Therapy Practice. Theory and Experiential Learning. 2021. 334 p.

Додаткова література:

12. Андрушко Я. С. Психокорекція: навч.-метод. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 212 с.
13. Любан-Плоцца Б., Пельдингер В. Психосоматичний хворий на прийомі у лікаря. Київ: "АДЕФ-Україна". 1997.
14. Пріц А. Психотерапія – нова наука про людину. Львів. ІНВП "Електрон", 1998. 392 с.
15. Психіатрія / під ред. В.М.Козідубової, В.М. Кузнецова, В.А. Вербенко, Л.М. Юр'євої, О.О. Фільца, І.О. Бабюка. Харків: Оберіг, 2013. 1164 с.
16. Психотерапія, медична психологія і гранична психіатрія в системі надання медичної допомоги: (XI Платонівські читання): *Матеріали наук.-практ. конференції, присвяч. 85- річчю ХМАПО, 145-річчю санат. "Березівські мін. води"*; 17-18 квітня 2008 р.; АМН України; АНВО України; ХМАПО. Харків, 2008. 169 с.
17. Чепелева Н.В, Смульсон М.Л., Шиловська О.М., Гуцол С.Ю. Наративні психотехнології / За заг. ред. Чепелевої Н. К.: Главник, 2007. 144 с.
18. Яцина О. Ф. Основи психотерапії: практикум. Навчально-методичний посібник. Ужгород, 2021. 80 с.
19. SchultzD. P., Schultz S. E. History of Modern Psychology (11th ed.). 2016. 448 p.
20. Goodwin C. J.A History of Modern Psychology (5th ed.). 2015. 512 p.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ТА НАПРЯМКИ СУЧАСНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ»

Разом: 60 год., з них 14 год. – лекції, 16 год. – практичні заняття, самостійна робота – 30 год., модульний контроль – 3 год.

Кількість балів за семестр	235 балів								
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II					
Назва модуля	Психотерапія як професійна діяльність			Основні напрямки сучасної психотерапії та історія їх становлення					
Лекції	1 (1 бал)	2 (1 бал)	3 (1 бал)	4 (1 бал)	5 (1 бал)	6 (1 бал)	7 (1 бал)		
Теми лекцій	Предмет, завдання та історія розвитку психотерапії	Методи психотерапії та етичні принципи психотерапевта	Психодинамічний напрямок у психотерапії	Екзистенціально-гуманістичний напрямок у психотерапії	Когнітивно-поведінкова психотерапія	Наративна та позитивна психотерапія	Групова психотерапія та арт-терапія		
Практичні заняття (з відвідуванням)	1 (11 балів)	2 (11 балів)	3 (11 балів)	4 (11 балів)	5 (11 балів)	6 (11 балів)	7 (11 балів)	8 (11 балів)	
Теми практичних занять	Предмет, завдання та історія розвитку психотерапії	Методи психотерапії та етичні принципи психотерапевта	Психодинамічний напрямок у психотерапії	Екзистенціально-гуманістичний напрямок у психотерапії	Когнітивно-поведінкова психотерапія	Наративна та позитивна психотерапія	Групова психотерапія та арт-терапія		
Самостійна робота	№1 (4 завдань по 5 балів кожне) (20 балів)			№2 (8 завдань по 5 балів кожне) (40 балів)					
Виконання ІНДЗ	—			30 балів					
Поточний контроль	модульна контрольна робота №1 (25 балів)			модульна контрольна робота №2 (25 балів)					
Підсумковий контроль	Розрахунковий коефіцієнт: 2,35								